

I

1. Przedmiotowy system oceniania z wiedzy o społeczeństwie jest zgodny ze Statutem Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Sokołowie Podlaskim.

II

1. Nauczanie wiedzy o społeczeństwie odbywa się według programu autorstwa Mariusza Menza „W centrum uwagi” (zakres podstawowy), zgodnego z nową podstawą programową
2. Wykorzystujemy podręcznik „W centrum uwagi” autorstwa Arkadiusza Janickiego
3. Na początku roku szkolnego uczniowie są informowani przez nauczyciela przedmiotu o zakresie wymagań z wos, obowiązującym w danym roku (zakres wiadomości i umiejętności, które trzeba mieć opanowane na koniec roku szkolnego) oraz o sposobie i zasadach oceniania z danego przedmiotu.

III

1. Oceny cząstkowe na zajęciach wos uczeń uzyskuje za:

- prace klasowe i kartkówki
- pracę w grupie, projekty, referaty
- dłuższe wypowiedzi pisemne, wykonywane także za pośrednictwem platformy internetowej
- odpowiedzi ustne,
- aktywność na zajęciach, przygotowanie do zajęć

2. Ze względu na specyfikę przedmiotu ocena z wos winna przede wszystkim uwzględniać aktywność uczniów. Wiedza merytoryczna winna być słuźebna do tychże aktywności. Aktywne uczenie się organizowane przez nauczyciela jest rozumiane w programie jako zdobywanie kompetencji i sprawności w zakresie uczenia się, myślenia, poszukiwania, doskonalenia się, współpracowania i działania

3. Na wyrażoną stopniem ocenę może mieć wpływ również udział uczniów w życiu społeczności szkolnej i lokalnej np. przygotowanie i przeprowadzenie imprez klasowych czy szkolnych, zbieranie i analizowanie materiałów na określony temat na podstawie prasy czy innych źródeł.

IV

1. Prace klasowe są obowiązkowe i jeśli uczeń opuścił pracę klasową z przyczyn losowych, powinien napisać ją w terminie uzgodnionym z nauczycielem (nie dłuższym jednak niż dwa tygodnie od terminu pierwotnej pracy klasowej). Wyjątek stanowią dłuższe (kilkutygodniowe) nieobecności ucznia spowodowane np. chorobą.
2. Ocenę niedostateczną za pracę klasową uczeń może poprawić w terminie uzgodnionym z nauczycielem (nie dłuższym jednak niż dwa tygodnie od napisania pierwszej pracy klasowej)
3. Punktacja za poprawianą pracę jest taka sama jak za pracę pierwotną.
4. Prace klasowe i kartkówki są oceniane zgodnie z wymaganą ilością punktów na daną ocenę

Sposób wystawiania oceny:

91 - 100% - bardzo dobry

- 76 - 90% - dobry
- 60 - 75% - dostateczny
- 40 - 59% - dopuszczający
- 0 - 39% - niedostateczny

5. Praca klasowa obejmuje zwykle jeden dział programowy. Jeżeli dział jest obszerny uczniowie mogą pisać pracę klasową po zrealizowaniu znacznej jego części.
6. Praca klasowa jest zapowiedziana co najmniej tydzień wcześniej i omówiony jest jej zakres oraz kryteria wymagań.
7. Pracę klasową poprzedza lekcja powtórzeniowa, utrwalająca poznane wiadomości i umiejętności.
8. Na koniec semestru nie przewiduje się pracy klasowej zaliczeniowej.
9. Kartkówki nie są zapowiadane, materiał, który obejmują dotyczy najwyżej 3 ostatnich lekcji. Ocen z kartkówek nie można poprawiać.
10. Uczeń ma prawo zgłosić w ciągu półrocza 1 nieprzygotowanie. Nieprzygotowania obejmują brak zadania domowego i odpowiedzi. Nieprzygotowanie powinno być zgłoszone przez ucznia przed sprawdzeniem obecności. Przekroczenie limitu powoduje wpisanie częściowej oceny niedostatecznej.
11. Uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym powinny znajdować się zapisy tematów, notatki, zapisy poleceń ustnych lub pisemnych prac domowych, miejsce na oceny, miejsce na korespondencję z rodzicami. Zeszyt powinien być prowadzony systematycznie. W przypadku nieobecności w szkole, uczeń powinien go uzupełnić.
12. Oceny wystawione przez nauczyciela są jawne i uzasadnione.
13. Warunki i tryb uzyskiwania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych szczegółowo określa Statut Salezjańskiego Liceum

V

1. Aktywność ucznia uwzględniająca:

- przygotowanie do lekcji,
- wypowiedzi na lekcji,
- praca w grupie,
- posługiwanie się pomocami naukowymi (roczniki statystyczne, tablice graficzne, encyklopedie, słowniki, materiały prasowe itp.) podsumowywana jest w formie ustnej oceny opisowej na bieżąco i wpisywana do dziennika jako + (plus). Trzy plusy oznaczają wpisanie oceny bardzo dobrej.

2. Inne formy aktywności ucznia to:

- pisanie i prezentacja referatów,
- wykonywanie albumów, plakatów, makiet, pomocy naukowych,
- udział w konkursach,
- praca nad projektem

4. Oceny za pracę w grupie, prace długoterminowe i aktywność wystawione są po uwzględnieniu samooceny ucznia i jego pracy przez kolegów.

VI

Wymagania podstawowe: oceny dopuszczająca i dostateczna

Wymagania ponadpodstawowe: oceny dobra, bardzo dobra, celująca

Uwaga dotycząca oceniania na każdym poziomie wymagań: Aby uzyskać kolejną, wyższą ocenę, uczeń musi opanować zasób wiedzy i umiejętności z poprzedniego poziomu.

KRYTERIA OCEN:

Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
- istota obywatelstwa - nabywanie i uzyskiwanie obywatelstwa - obywatelstwo polskie - obywatelstwo unijne - obywatelstwo a narodowość - społeczeństwo obywatelskie - obywatelskie nieposłuszeństwo	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: obywatelstwo, społeczeństwo obywatelskie, państwo prawa, - wymienia dwa podstawowe sposoby nabywania obywatelstwa (prawo krwi, prawo ziemi) - wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela zapisane w <i>Konstytucji RP</i>	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: obywatelskość, pluralizm polityczny, decentralizacja władzy państwowej - przedstawia sposób nabywania obywatelstwa w Polsce - wyjaśnia znaczenie posiadania obywatelstwa polskiego i unijnego, - wymienia i opisuje warunki rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: nieposłuszeństwo obywatelskie - wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością - wymienia i opisuje inne niż prawo krwi i prawo ziemi sposoby uzyskania obywatelstwa - charakteryzuje sposób nadawania obywatelstwa polskiego i zrzekania się go - opisuje cechy charakterystyczne społeczeństwa obywatelskiego - wyjaśnia cele, przedstawia cechy charakterystyczne obywatelskiego nieposłuszeństwa	Uczeń: - zna postać H.D. Thoreau - wyjaśnia znaczenie terminu: subsydiarność - wskazuje uprawnienia wynikające z posiadania obywatelstwa unijnego - wskazuje przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa	Uczeń: - ocenia korzyści płynące z posiadania obywatelstwa, w tym obywatelstwa unijnego - ocenia, czy społeczeństwo polskie spełnia kryteria społeczeństwa obywatelskiego
- relacje władza-obywatel - formy sprawowania władzy przez obywateli - rola wyborów we współczesnej demokracji - prawo wyborcze - cenzus	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: demokracja pośrednia, demokracja bezpośrednia, czynne prawo wyborcze, bierne prawo wyborcze	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: suwerenność narodu, prawo wyborcze, kodeks wyborczy, referendum - wyjaśnia rolę wyborów w	Uczeń: - charakteryzuje zasady przeprowadzania wyborów w Polsce - przedstawia zasady głosowania poza miejscem zamieszkania - charakteryzuje zasady przeprowadzania	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: uczestnictwo polityczne - wymienia formy partycypacji obywateli w życiu politycznym państwa	Uczeń: - ocenia znaczenie wyborów dla współczesnej demokracji

<p>wyborczy</p> <ul style="list-style-type: none"> - przymiotniki wyborcze - charakterystyka wyborów w Polsce - referendum ogólnokrajowe i lokalne 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice między demokracją pośrednią a bezpośrednią - określa cenzus wyborczy obowiązujący w Polsce 	<p>państwie demokratycznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przymiotniki wyborcze - wymienia rodzaje referendum przyjęte w prawodawstwie polskim 	<p>referendum lokalnego i ogólnokrajowego</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - życie publiczne - inicjatywa obywatelska - petycja, skarga i list otwarty - manifestacje, demonstracje i pikety - strajki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: inicjatywa obywatelska, petycja, list otwarty - pisze petycję według wzoru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: życie publiczne, skarga, zgromadzenie, strajk - opisuje zasady i sposób zalegalizowania zgromadzenia - wymienia cele i rodzaje strajku (ostrzegawczy, zakładowy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice między petycją, skargą i listem otwartym oraz wymienia elementy tych pism - wymienia i charakteryzuje inne niż ostrzegawczy i zakładowy formy strajku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje przebieg procesu legislacyjnego obywatelskiego projektu ustawy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ aktywności obywatelskiej na kształtowanie się życia publicznego
<ul style="list-style-type: none"> - administracja publiczna i jej struktura - administracja rządowa - administracja samorządowa - kompetencje urzędów w Polsce - podstawowe dokumenty współczesnego obywatela (dowód osobisty, paszport, prawo jazdy) - zasady rejestracji pojazdu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, gdzie i w jaki sposób uzyskać dowód osobisty, paszport i prawo jazdy oraz zarejestrować pojazd - wypełnia wniosek o wydanie dowodu osobistego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna zasady prawidłowego wypełniania formularzy - wyjaśnia znaczenie terminów: administracja publiczna, administracja rządowa, administracja samorządowa - wymienia organy administracji publicznej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: służba cywilna - wyjaśnia, jaką funkcję pełni dowód osobisty 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje strukturę i zadania administracji rządowej i samorządowej - wymienia rodzaje paszportów i ich cechy charakterystyczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia stopień znajomości procedur podejmowania decyzji administracyjnych - ocenia działalność urzędów w Polsce
<ul style="list-style-type: none"> - informacja publiczna i jej charakterystyka - sposoby udostępniania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: informacja 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: urząd elektroniczny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sposób odwoływania się od decyzji urzędu - pisze odwołanie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady spraw i opisuje sposób ich załatwiania za 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie dostępu do informacji

<p>informacji publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawa obywatela wobec urzędu - skuteczne załatwianie sprawy - odwołanie od decyzji - Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej (ePUAP). 	<p>publiczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje elementy składowe podania - pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje cechy charakterystyczne informacji publicznej - wymienia sposoby udostępniania informacji publicznej - charakteryzuje prawa obywatela wobec rządu - wymienia ułatwienia, jakie niesie obywatelom e-urząd 	<p>od decyzji urzędu</p>	<p>pośrednictwem ePUAP</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypełnia wniosek o udostępnienie informacji publicznej 	<p>publicznej dla funkcjonowanie demokratycznego o społeczeństwa</p>
<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie i funkcje prawa - charakter i rodzaje norm społecznych - norma prawna a przepis prawny - prawo naturalne i pozytywne - praworządność - rodziny prawa - cechy systemu prawnego - zasady prawa - kultura prawna i postawy obywateli wobec prawa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: prawo, praworządność - wymienia rodzaje norm społecznych - wymienia postawy obywateli wobec prawa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: norma prawna, przepis prawny, kultura prawna - opisuje rodzaje norm społecznych - charakteryzuje funkcje prawa - wymienia i opisuje najczęściej stosowane zasady prawa wywodzące się z prawa rzymskiego - charakteryzuje postawy obywateli wobec prawa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: prawo naturalne, prawo pozytywne, prawo stanowione - opisuje cechy charakterystyczne norm społecznych - charakteryzuje rodziny prawa i podaje ich przykłady - opisuje cechy systemu prawnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: prawo zwyczajowe, prawo powszechne zwyczajowe - rozpoznaje części składowe normy prawnej - wskazuje różnice między prawem naturalnym a pozytywnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy obywateli wobec prawa - ocenia kulturę prawną społeczeństwa w Polsce
<ul style="list-style-type: none"> - źródła prawa - źródła poznania prawa - hierarchia aktów prawnych w Polsce - prawo wspólnotowe jako źródło prawa w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia źródła prawa obowiązujące w Polsce - przedstawia podział prawa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: źródła prawa, prawo wewnętrzne, prawo międzynarodowe, prawo publiczne, prawo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje źródła prawa obowiązujące w Polsce i zna ich hierarchię - wymienia cechy charakterystyczne prawa wewnętrznego, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: prawo wspólnotowe - rozróżnia i opisuje źródła prawa wspólnotowego - wskazuje różnice 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia problem zależności między prawem unijnym a prawem polskim

- podział prawa - stosowanie prawa		prywatne, prawo materialne, prawo formalne - opisuje podział prawa - opisuje etapy działalności prawnej	międzynarodowego, publicznego, prywatnego, materialnego i formalnego	między poszczególnymi rodzajami prawa	
- gałęzie polskiego prawa wewnętrznego - prawo karne i jego zasady - prawo cywilne - prawo administracyjne - inne ważniejsze gałęzie prawa w Polsce i ich cechy charakterystyczne	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: kodeks, przestępstwo, grzywna - wymienia rodzaje kar przewidzianych w polskim <i>Kodeksie karnym</i>	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: osoba fizyczna, osoba prawna, akt administracyjny - wymienia źródła prawa karnego, cywilnego i administracyjnego - przedstawia cechy charakterystyczne prawa karnego, cywilnego i administracyjnego - wymienia inne niż prawo karne, cywilne i administracyjne gałęzie prawa w Polsce	Uczeń: - opisuje zasady obowiązujące w prawie karnym - wyjaśnia różnicę między zdolnością prawną a zdolnością do czynności prawnych - opisuje podział prawa cywilnego - charakteryzuje inne niż prawo karne, cywilne i administracyjne gałęzie prawa w Polsce	Uczeń: - charakteryzuje relacje prawne przewidziane w prawie administracyjnym - przedstawia podział aktów administracyjnych i wskazuje ich przykłady	Uczeń: - ocenia problem nadmiernej ilości regulacji prawnych w Polsce - ocenia problem zaost్రzenia kar za najcięższe przestępstwa
- charakterystyka władzy sądowniczej - dwuinstancyjność sądownictwa - struktura władzy sądowniczej w Polsce - Krajowa Rada Sądownictwa - Sąd Najwyższy - sądy powszechne - sędziowie	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: sędzia, ławnik - charakteryzuje strukturę władzy sądowniczej w Polsce	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: kasacja, apelacja, skarga konstytucyjna - omawia zasady funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w Polsce - wyjaśnia, na czym polega immunitet sędziowski oraz konstytucyjne	Uczeń: - omawia zasady, jakimi powinni kierować się sędziowie i członkowie trybunałów - przedstawia warunki, jakie musi spełniać kandydat na ławnika i sposób jego wyboru - opisuje zadania Sądu Najwyższego, sądów powszechnych,	Uczeń: - charakteryzuje skład i zadania Krajowej Rady Sądownictwa - opisuje strukturę Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu - charakteryzuje procedurę wszczynania postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym i	Uczeń: - ocenia rolę ławników w systemie sądownictwa polskiego

<p>sądów powszechnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - ławnicy - sądy administracyjne i wojskowe - Trybunał Konstytucyjny - Trybunał Stanu 		<p>zasady niezawisłości i nieusuwalności sędziów</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zadania ławników 	<p>wojskowych i administracyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu 	<p>Trybunałem Stanu</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - postępowanie sądowe - sprawy cywilne - sprawy karne -sprawy administracyjne - proces cywilny - pozew w procesie cywilnym - proces karny - zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa - sądy polubowne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: postępowanie sądowe, strona powodowa (powód), strona pozwana (pozwany), - wymienia uczestników procesu cywilnego i procesu karnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: przestępstwo, wykroczenie, mediacja, sąd polubowny - wskazuje przykłady spraw rozpatrywanych przez sądy cywilne, karne i administracyjne - wymienia prawa ofiary, świadka i oskarżonego w procesie karnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przebieg procesu cywilnego i procesu karnego - wskazuje różnice między procesem cywilnym i karnym - wyjaśnia sposób postępowania po złożeniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa - wymienia cechy dobrego mediatora - sporządza według wzoru pozew w procesie cywilnym i zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: postępowanie procesowe, postępowanie nieprocesowe, postępowanie przygotowawcze - wskazuje różnice między postępowaniem procesowym a nieprocesowym - omawia sposób postępowania przed sądem polubownym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę mediacji w postępowaniu sądowym - ocenia świadomość prawną społeczeństwa polskiego
<ul style="list-style-type: none"> - prokuratura i jej struktury - zadania prokuratury - Krajowa Rada Prokuratury - policja – struktura i zadania - działalność i uprawnienia policji - zadania innych służb mundurowych - dzielnicowy - prokuratura i policja w postępowaniu karnym - formy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia cele i strukturę policji - opisuje zadania policji i innych służb mundurowych - wymienia uprawnienia policjantów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia cele i strukturę prokuratury - charakteryzuje zadania prokuratorów - charakteryzuje formy działania i zadania dzielnicowych - wyjaśnia rolę policji i prokuratury w postępowaniu karnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje strukturę prokuratury - opisuje sposób powoływania i uprawnienia prokuratora generalnego - wyjaśnia, jakie znaczenie dla działalności prokuratury ma jej hierarchiczność - charakteryzuje różne sfery działalności policji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zadania Krajowej Rady Prokuratorów - wskazuje różnice między śledztwem a dochodzeniem - omawia skutki postępowania przygotowawczego o - opisuje strukturę i zadania Interpolu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia poziom i poczucie bezpieczeństwa współczesnych Polaków

postępowania przygotowawcze -go - Interpol					
- przestępczość nieletnich - odpowiedzialność prawna nieletnich - sądy rodzinne - środki stosowane przez sądy rodzinne wobec nieletnich - przepisy prawne dotyczące sprzedaży narkotyków i alkoholu nieletnim oraz palenia w miejscach publicznych - konsekwencje zażywania alkoholu i narkotyków oraz palenia papierosów - proces resocjalizacji	Uczeń: - rozumie pojęcia: nieletniego w prawie cywilnym i karnym - wymienia przejawy demoralizacji nieletnich i popełniane przez nich czyny karalne - omawia konsekwencje zażywania alkoholu i narkotyków oraz palenia papierosów	Uczeń: - rozumie pojęcie: procesu resocjalizacji - określa granice prawnej odpowiedzialności nieletnich - omawia zadania sądów rodzinnych - wymienia środki stosowane przez sądy rodzinne wobec nieletnich - charakteryzuje przepisy prawne dotyczące sprzedaży narkotyków i alkoholu nieletnim oraz palenia w miejscach publicznych	Uczeń: - charakteryzuje sposób funkcjonowania sądów rodzinnych w sprawach przestępczości nieletnich - opisuje środki stosowane przez sądy rodzinne wobec nieletnich - omawia zasady niezbędne w skutecznym procesie resocjalizacji	Uczeń: - omawia przestępczość nieletnich na przykładzie wybranych artykułów z <i>Kodeksu wykroczeń</i> - przedstawia uwarunkowania rozstrzygania spraw nieletnich przez organy państwowe	Uczeń: - ocenia poziom przestępczości wśród nieletnich i problem zaostżenia kar wobec nich
- prawa człowieka i ich charakter - historia praw człowieka - <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i> - generacje praw człowieka - prawa człowieka - dokumenty - prawa człowieka - instytucje. - <i>Konwencja praw dziecka</i>	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: prawa człowieka - omawia charakter praw człowieka - wymienia fundamentalne dla praw człowieka dokumenty stworzone przez Radę Europy i ONZ	Uczeń: - wymienia prawa człowieka zapisane w <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> oraz prawa dziecka zapisane w <i>Konwencji praw dziecka</i> - rozróżnia i charakteryzuje generacje praw człowieka - wymienia instytucje, które stoją na straży praw człowieka	Uczeń: - wymienia prawa przynależne do konkretnej generacji praw człowieka - omawia strukturę i zadania instytucji stojących na straży praw człowieka	Uczeń: - opisuje historię praw człowieka - wymienia historyczne akty prawne, które miały wpływ na kształtowanie się praw człowieka - charakteryzuje treść dokumentów dotyczących praw człowieka, uchwalonych przez Radę Europy i ONZ	Uczeń: - ocenia problem tzw. czwartej generacji praw człowieka

<p>- system ochrony praw człowieka (Organizacja Narodów Zjednoczonych, Rada Europy, Unia Europejska)</p> <p>- Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu i jego zadania</p> <p>- Europejska Karta Społeczna</p> <p>- Urząd Komisarza Praw Człowieka Rady Europy</p> <p>- Unia Europejska a prawa człowieka</p> <p>- Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie</p> <p>- Prawa człowieka a organizacje pozarządowe (Amnesty International, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Human Rights Watch)</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wymienia prawa człowieka uregulowane w <i>Europejskiej Karcie Społecznej</i> oraz <i>Karcie praw podstawowych</i></p> <p>- wymienia ważniejsze organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia, jak funkcjonuje system ochrony praw człowieka</p> <p>- omawia zadania ONZ, Rady Europy i Unii Europejskiej w dziedzinie praw człowieka</p> <p>- wymienia zadania OBWE</p> <p>- wyjaśnia wpływ organizacji pozarządowych na przestrzeganie praw człowieka</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- charakteryzuje zadania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</p> <p>- omawia wpływ Unii Europejskiej na kształtowanie europejskiego systemu ochrony praw człowieka</p> <p>- omawia strukturę ONZ, Rady Europy i Unii Europejskiej i jej wpływ na przestrzeganie praw człowieka</p> <p>- charakteryzuje zasady funkcjonowania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</p> <p>- charakteryzuje cele i zadania ważniejszych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowieka</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- opisuje zasady i sposób składania skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</p> <p>- wypełnia formularz skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka według wzoru</p> <p>- omawia zadania Komisarza Praw Człowieka Rady Europy</p> <p>- wyjaśnia okoliczności powstania OBWE i jej strukturę</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- ocenia sposoby i skuteczność metod walki z łamaniem praw człowieka</p>
<p>- prawa człowieka w <i>Konstytucji RP</i></p> <p>- Urząd Rzecznika Praw Obywatelskich</p> <p>- Urząd Rzecznika Praw Dziecka</p> <p>- prawo do</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wymienia prawa oraz wolności człowieka i obywatela zapisane w <i>Konstytucji RP</i></p> <p>- wyjaśnia, na czym polega</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia, jakie są prawne uwarunkowania ograniczenia praw i wolności zapisanych w <i>Konstytucji RP</i></p> <p>- charakteryzuje zadania rzecznika</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- opisuje sposób powoływania oraz funkcjonowania rzecznika praw człowieka i rzecznika praw dziecka</p> <p>- przedstawia zasady składania</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia zasady i procedury zwracania się z wnioskiem do rzecznika praw obywatelskich i rzecznika praw dziecka</p> <p>- pisze skargę do</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- ocenia problem ochrony praw i wolności w Polsce</p>

Przedmiotowy system oceniania z wiedzy o społeczeństwie

Grażyna Błońska

<p>prywatności</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawa jednostki w kontaktach z mediami - skarga konstytucyjna 	<p>prawo do prywatności i wskazuje jego zakres</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa prawa jednostki w kontaktach z mediami 	<p>praw człowieka i rzecznika praw dziecka</p>	<p>skargi konstytucyjnej</p>	<p>rzecznika praw obywatelskich według wzoru</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje elementy skargi konstytucyjnej oraz skutki prawne jej uznania przez Trybunał Konstytucyjny 	
<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny łamania praw człowieka - międzynarodowe prawo humanitarne - konfliktów zbrojnych - łamanie praw kobiet - łamanie praw dziecka - wolność wyznania - problem uchodźców - łamanie praw człowieka w Europie (nacjonalizm, szowinizm, rasizm, antysemityzm, ksenofobia) - dopuszczalne ograniczenie praw człowieka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: nacjonalizm, rasizm, antysemityzm - wymienia przyczyny łamania praw człowieka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: szowinizm, ksenofobia - charakteryzuje przyczyny łamania praw człowieka - wskazuje przykłady państw, w których nie przestrzega się praw człowieka lub są one zagrożone - omawia przykłady łamania praw kobiet i dzieci - podaje przykłady łamania wolności wyznania - wymienia przyczyny uchodźstwa we współczesnym świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega międzynarodowe prawo humanitarne - konfliktów zbrojnych - przedstawia cele i zasady konwencji genewskich i uzupełniających je protokołów - omawia sytuację uchodźców we współczesnym świecie - charakteryzuje przejawy nacjonalizmu, szowinizmu, rasizmu, antysemityzmu, ksenofobii - wyjaśnia, w jakich okolicznościach można ograniczyć prawa człowieka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice w przestrzeganiu praw człowieka między rozwiniętymi krajami a państwami, które powstały w XX w. i nie mają tradycji demokratycznych - opisuje działalność Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że nacjonalizm, szowinizm, rasizm, antysemityzm i ksenofobia stanowią przykłady łamania praw człowieka - ocenia przejawy nacjonalizmu, szowinizmu, rasizmu, antysemityzmu, ksenofobii
<ul style="list-style-type: none"> - charakterystyka polskiego systemu edukacji - zadania MEN i samorządów - zadania szkoły - statut i inne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zadania szkoły - wymienia prawa i obowiązki ucznia - wyjaśnia, jakie są 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje system edukacji w Polsce - wyjaśnia, jaką rolę w szkole pełni statut 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia zadania MEN i samorządów lokalnych w dziedzinie edukacji - wymienia inne niż statut dokumenty obowiązujące w szkole 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegają zadania szkoły w zakresie nauczania i pracy opiekuńczo-wychowawczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia skuteczność polskiego systemu edukacji

Przedmiotowy system oceniania z wiedzy o społeczeństwie

Grażyna Błońska

szkolne dokumenty - prawa i obowiązki uczniów - postępowanie w sytuacji złamania praw ucznia - konsekwencje niedopełnienia obowiązków szkolnych	konsekwencje niedopełnienia obowiązków szkolnych		- opisuje procedurę postępowania w przypadku złamania praw ucznia		
- organizacja studiów – system boloński - zalety i wady systemu bolońskiego - wybór kierunków studiów - zasady przyjmowania kandydatów na uczelnie wyższe - warunki przyjęć na uczelnie - charakterystyka wybranych kierunków studiów - kształcenie ustawiczne - edukacyjne programy unijne - program <i>Comenius</i>	Uczeń: - określa kryteria wyboru kierunku studiów - wyjaśnia, na czym polega kształcenie ustawiczne	Uczeń: - wyjaśnia, na czym polega system boloński w organizacji studiów wyższych - przedstawia zasady i warunki przyjęć na wyższe uczelnie - wymienia edukacyjne programy unijne	Uczeń: - charakteryzuje wybrane kierunki studiów - wyjaśnia, na czym polega istota programu <i>Comenius</i>	Uczeń: - przedstawia przebieg postępowania kwalifikacyjnego na wybrany kierunek studiów i sposób obliczania ilości punktów - charakteryzuje ofertę edukacyjnych programów unijnych	Uczeń: - ocenia system boloński wskazując jego zalety i wady - ocenia znaczenie kształcenia ustawicznego dla gospodarki i społeczeństwa
- możliwości kształcenia za granicą - charakterystyka kształcenia wyższego w wybranych krajach UE - matura międzynarodowa - program	Uczeń: - przedstawia zasady podejmowania studiów wyższych za granicą	Uczeń: - przedstawia zasady podejmowania studiów wyższych i warunki kształcenia się za granicą	Uczeń: - wyjaśnia, na czym polega program matury międzynarodowej - wymienia korzyści, jakie daje uczniom realizowanie programu matury międzynarodowej	Uczeń: - charakteryzuje szkolnictwo wyższe w wybranych krajach UE	Uczeń: - ocenia problem tzw. drenażu mózgow z punktu widzenia interesów Polski

Przedmiotowy system oceniania z wiedzy o społeczeństwie

Grażyna Błońska

matury międzynarodowej					
<ul style="list-style-type: none"> - obywatel w podróży - utrata dokumentów za granicą - Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego - strefa Schengen i jej granice - charakterystyka zjawiska terroryzmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: strefa Schengen, terroryzm - wyjaśnia, w jaki sposób Ministerstwo Spraw Zagranicznych dba o interesy Polaków przebywających za granicą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia procedurę postępowania w przypadku utraty dokumentów lub problemów zdrowotnych podczas pobytu za granicą - wyjaśnia, jak funkcjonuje strefa Schengen - wymienia cechy charakterystyczne zjawiska terroryzmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje dokumenty zdrowotne, niezbędne podczas pobytu za granicą - opisuje zasady przekraczania granic zewnętrznych i wewnętrznych strefy Schengen - charakteryzuje miejsca szczególnie narażone na terroryzm 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia okoliczności powstania strefy Schengen - omawia zasady przewozu żywności i leków w komunikacji samolotowej - opisuje sytuacje, które powinny wzbudzić obawy zagrożenia atakiem terrorystycznym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę strefy Schengen dla obywateli Unii Europejskiej
<ul style="list-style-type: none"> - praca młodzieży w UE - dziecko i młodociany a problem podejmowania pracy - praca młodocianych w Polsce - praca w Wielkiej Brytanii - podatki i umowy - Europass - powrót do kraju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: umowa-zlecenie, umowa o dzieło, umowa o pracę - przedstawia obowiązki pracodawcy zatrudniającego o młodocianych pracowników 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Europass - wyjaśnia uwarunkowania podejmowania pracy przez młodocianych - wymienia zasady zatrudniania młodocianych w Polsce - wyjaśnia rolę Europass w podejmowaniu pracy za granicą przez młodych ludzi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia formalności związane z rejestracją i podejmowaniem pracy za granicą na przykładzie Wielkiej Brytanii - wyjaśnia różnice w umowach podpisywanych z młodymi pracownikami - wymienia ułatwienia w powrocie do kraju Polaków pracujących za granicą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę dla młodych ludzi mają uregulowania prawne <i>Europejskiego paktu na rzecz młodzieży</i> - charakteryzuje dokumenty wchodzące w skład Europass - sporządza Europass-CV według wzoru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia problem emigracji ludzi młodych w poszukiwaniu pracy